

Sygn. akt III PSK 54/22

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa M. M.

przeciwko Szpitalowi w R.

o odszkodowanie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 5 kwietnia 2023 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 8 lutego 2022 r., sygn. akt IV Pa 86/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 lutego 2022 r., sygn. akt IV Pa 86/21 Sąd Okręgowy w Rzeszowie oddalił apelację pozwanego Szpitala w R. od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie z 28 października 2021 r., sygn. akt IV P 450/20.

Sąd Rejonowy w Rzeszowie wyrokiem z 28 października 2021 r., sygn. akt IV P 450/20 w pkt I. zasądził od pozwanego Szpitala w R. na rzecz powódki M. M. kwotę 15.090.81 zł tytułem odszkodowania za naruszające przepisy prawa wypowiedzenie umowy o pracę z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 11 maja 2021 r. do dnia zapłaty oraz w punktach II. - IV. rozstrzygnął o kosztach zastępstwa

procesowego powódki, kosztach sądowych i rygorze natychmiastowej wykonalności.

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżył apelacją pozwany, zarzucając mu sprzeczność ustaleń faktycznych z treścią zebranego materiału dowodowego oraz naruszenie art. 327¹ § 1 pkt 1 i pkt 2 k.p.c.; art. 233 § 1 k.p.c.; art. 45 § 1 k.p.; art. 100 § 1 i § 2 pkt 2, pkt 4, pkt 5 i pkt 6 k.p. oraz § 9 lit b), g), h), i), m) regulaminu pracy.

Sąd Okręgowy w wyniku rozpoznania apelacji strony pozwanej oddalił ją jako nieuzasadnioną.

Sąd drugiej instancji w pełni podzielił ustalenia faktyczne, jak i prawne poczynione przez Sąd Rejonowy, który przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe i w oparciu o jego wyniki ustalił okoliczności w sprawie istotne. Sąd ten w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też błędów w rozumowaniu w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej. Właściwie ustalono okoliczności związane z trwaniem stosunku pracy powódki w pozwanym Szpitalu a także okoliczności związanych z wypowiedzeniem powódce umowy o pracę. Słuszne są również rozważania tego Sądu odnośnie braku przyczyn uzasadniających rozwiązanie stosunku pracy w drodze wypowiedzenia przez pracodawcę.

Sąd odwoławczy wskazał, że jak wynika z treści oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracę jego przyczyną była utrata zaufania pracodawcy spowodowana działaniami powódki polegającymi na:

- kierowaniu do innych podmiotów pism dotyczących funkcjonowania Kliniki Okulistyki szpitala z pominięciem podległości służbowej, tj. bezpośredniego przełożonego - kierownika Kliniki Okulistyki oraz dyrektora Szpitala,
- podejmowaniu działań mogących narazić interes prawny i dobre imię szpitala.

Dalej w pisemnym oświadczeniu podano, kto jest osobą uprawnioną do reprezentowania szpitala oraz, że pracownik nie ma prawa kierować do innych niż dyrektor podmiotów korespondencji dotyczącej funkcjonowania szpitala - stoi to w sprzeczności z regulaminem pracy, zgodnie, z którym pracownik ma obowiązek

dbać o dobro szpitala oraz przestrzegać tajemnicy służbowej i zawodowej. Wskazano ponadto, że powódka, jako pracownik jest zobowiązana do przestrzegania zasad lojalności w stosunku do pracodawcy, dbania o dobro zakładu pracy oraz zachowania w tajemnicy informacji, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę. Jednakże ta dalsza część oświadczenia o wypowiedzeniu jest raczej komentarzem pracodawcy a nie podaniem przyczyn uzasadniających wypowiedzenie.

Już tylko odczytując treść wypowiedzenia złożonego powódce przez pozwanego Szpital można uznać, że nie odpowiada ono wymogowi z art. 30 § 4 k.p. Pozwany przyczyny wypowiedzenia sformułował bowiem ogólnikowo, natomiast powódka mogła się domyślić jakie jej działania doprowadziły pozwanego do podjęcia decyzji o wypowiedzeniu umowy o pracę. Tak jednak sformułowane przyczyny bezsprzecznie nie uzasadniały rozwiązania stosunku pracy.

Sąd drugiej instancji dostrzegł, że powódka otrzymała wypowiedzenie nie za treść sporządzonych przez siebie pism. a za samo ich sporządzenie i przekazanie osobom innym niż Dyrektor pozwanego, co zostało uznane za działania mogące narazić interes prawny i dobre imię szpitala. Zatem przedmiotem postępowania przed Sądem Pracy nie mogło być badanie czy sytuacje opisywane w pismach powódki z 9 listopada 2020 r. i z 18 listopada 2020 r. miały miejsce oraz czy w Klinice Okulistyki rzeczywiście występowały nieprawidłowości. Dla oceny zasadności wypowiedzenia złożonego powódce bez znaczenia jest czy sytuacje, które zaniepokoiły powódkę miały miejsce, natomiast bez wątplenia powódka mogła i miała prawo wyrażać swoje zaniepokojenie sytuacją u strony pozwanej w Klinice Okulistyki także i na szerszym forum - co słusznie i trafnie wyłożył Sąd Rejonowy naprowadzając na wnioski płynące z Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa i przywołane orzecznictwo Sądu Najwyższego.

Sąd odwoławczy dodał, że w literaturze przyjmuje się, iż warunki, jakie powinien spełniać pracownik ujawniający nieprawidłowości w stosunkach pracy, są następujące:

1) odkrycie przez pracownika działań budzących niepokój co do ich prawidłowości, naruszających prawo lub obowiązujące zasady;

2) szlachetne pobudki. Często podkreśla się, że pracownik decydujący się na ujawnienie swojego odkrycia, kieruje się wyższymi pobudkami: przede wszystkim dobrem pracodawcy i chęcią ochrony innych osób (innych pracowników, klientów, pacjentów). Nie jest jego celem uzyskanie z przekazania jakichkolwiek profitów, wręcz przeciwnie - liczy się z negatywnymi konsekwencjami dla siebie;

3) wszczęcie alarmu. Charakterystyczna dla whistleblowingu jest sekwencja poinformowania o wykrytych nieprawidłowościach. W pierwszej kolejności pracownik zawiadamia przełożonych lub pracodawcę, a dopiero gdy to działanie nie odnosi skutku (sygnalizowane nadużycia zostają zignorowane, a czasami ukryte), pracownik wychodzi poza firmę do osób z zewnątrz lub opinii publicznej;

4) zagrożenia własnej sytuacji. Whistleblower często spotyka się z negatywnymi reakcjami ze strony współpracowników i samego pracodawcy. Skutkiem tego jest niekiedy utrata pracy czy też inne negatywne konsekwencje (mobbing ze strony pracodawcy, niesłuszne kary porządkowe, utrata premii itp.

Przedstawiony schemat dokładnie wpisuje się w sytuację, jaka była udziałem powódki i oceniając jej postawę z perspektywy realizacji pracowniczego obowiązku dbałości o dobro zakładu pracy, należy wyrazić się pozytywnie. Natomiast w okolicznościach sprawy nie sposób zarzucić powódce złą wolę, działanie na szkodę pracodawcy, nieprzestrzeganie tajemnicy służbowej i zawodowej, naruszanie zasad lojalności w stosunku do pracodawcy, czy nie dbanie o dobro zakładu pracy. Pozwany formułując tego rodzaju określenia w swoistym komentarzu do przyczyn wypowiedzenia nawet ich nie doprecyzowuje. Zaś Sąd Rejonowy wydając zaskarżony wyrok nie miał podstaw aby te elementy badać a tym bardziej uznać za wykazane.

W ocenie Sądu Okręgowego, z materiału dowodowego nie wynika w żadnym razie aby powódce można było zarzucić brak lojalności wobec pracodawcy a tym bardziej działanie na jego szkodę. Wszystkie rozważania Sądu Rejonowego w powyższych kwestiach jawią się jako racjonalne i usprawiedliwione, a zgłoszone przez stronę pozwaną zarzuty i twierdzenia przytaczane na ich poparcie stanowią jedynie polemikę, która nie może wywołać żadnych głębszych reakcji procesowych.

Stanowią dyskusję z prawidłowo dokonaną przez Sąd oceną okoliczności w sprawie istotnych, dowodów stanowiących ich podstawę oraz rozważań. w istocie odbiegających od intencji strony pozwanej. Okoliczności sporne zostały wyjaśnione wszechstronnie i dostatecznie do rozstrzygnięcia sprawy, a wnioski Sądu nie można zakwestionować jako alogicznego. Tymczasem skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że doszło do uchybienia zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego co w niniejszym postępowaniu miejsca nie miało. Sąd Rejonowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe a następnie dowody ocenił uzasadniając przy tym dlaczego na nich oparł się czyniąc ustalenia w sprawie. Następnie dał temu wyraz w pisemnym uzasadnieniu.

Prawidłowo Sąd Rejonowy uznał, że strona pozwana nie wykazała zasadności rozwiązania z powódką stosunku pracy z przyczyn wskazanych w wypowiedzeniu umowy o pracę.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że przytoczone w apelacji zarzuty naruszenia przepisów postępowania i prawa materialnego okazały się nieuzasadnione, co oznacza, że ustalenia stanowiące faktyczną podstawę rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku należało uważać za zgodne z rzeczywistym stanem rzeczy i miarodajne dla dokonania materialnoprawnej oceny roszczenia powódki M. M.. Zaskarżony wyrok jest prawidłowy również w zakresie pozostałych rozstrzygnięć.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył skargą kasacyjną pozwany w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c.

Wskazano, że skarga jest oczywiście uzasadniona, bowiem Sąd drugiej instancji rażąco naruszył przepisy prawa materialnego i procesowego. Sąd zignorował stanowisko i zarzuty strony pozwanej albo uznając je za niezasadne albo milcząc na ich temat, co wskazuje, że nie zostały one przeanalizowane i zweryfikowane przez Sąd w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Tym samym w ocenie strony pozwanej Sąd drugiej instancji nie rozpoznał merytorycznie

apelacji i nie odniósł się szczegółowo do stanowiska pozwanego zawartego w skardze apelacyjnej przez, co nie została wypełniona w sposób prawidłowy kontrola instancyjna wydanego przez Sąd pierwszej instancji orzeczenia. Naruszenie to miało istotny wpływ na wydanie zaskarżonego orzeczenia (choć formalnie nastąpiło już po ogłoszeniu wyroku). Równocześnie Sąd naruszył przepisy prawa materialnego, w tym przede wszystkim przepisy prawa Unii Europejskiej (UE), bowiem Sąd oparł swoje rozstrzygnięcie na dyrektywie jako akcie wtórnym prawa UE, który nie może być stosowany przez Sąd bezpośrednio i który nigdy nie został zaimplementowany do polskiego porządku prawnego. Ponadto Sąd naruszył także szereg przepisów Kodeksu pracy, czego konsekwencją było przyjęcie nieuzasadnionego poglądu, iż pozwany złożył niezasadne oświadczenie o wypowiedzeniu umowy o pracę. Z tych też powodów należy uznać niniejszą skargę kasacyjną za oczywiście uzasadnioną.

Powódka w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o:

- wydanie postanowienia w przedmiocie odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej - w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania,
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania wywołanych wniesieniem skargi kasacyjnej wedle norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty

świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

W niniejszej sprawie nie wykazano oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparte jest jedynie na polemice ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji i ogólnikowym podważaniem zaskarżonego rozstrzygnięcia. Strona skarżąca nie wskazuje precyzyjnie, jakie to zarzuty apelacji nie zostały rozpoznane, w dodatku

uzasadnienia dla owego braku rozpoznania zarzutów skarżący upatruje w tym, że Sąd drugiej instancji uznał je za bezzasadne. Z pewnością o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie może świadczyć fakt, że sąd rozstrzygnął sprawę niezgodnie z oczekiwaniem strony i uznał jej argumenty za chybione, potrzebne jest wykazanie, że stanowisko sądu w sposób rażący narusza przepisy prawa, czego w niniejszej sprawie zabrakło. Również odwołanie się do dyrektywy unijnej dla wyjaśnienia zjawiska whistleblowingu nie może zostać uznane za naruszenie przepisów prawa, nawet biorąc pod uwagę, że dyrektywa ta nie doczekała się jeszcze implementacji.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).

[SOP]

[ł.n]